

I'YAVPOTIČ

GLEDALIŠKI LIST

IZDAJA UPRAVA NA
RODNEGA GLEDALIŠČA
V LJUBLJANI · UREJA
OTON ŽUPANČIČ

CENA 2K

Spored za tretji teden

Drama

Poned.,	4. okt.	— Anfisa.	C
Torek,	5. okt.	— Zaprto.	
Sreda,	6. okt.	— Hasanaginica.	D
Četrtek,	7. okt.	— Za narodov blagor.	A
Petek,	8. okt.	— Anfisa.	E
Sobota,	9. okt.	— Pygmalion.	B
Nedelja,	10. okt.	— Hasanaginica.	Izven.
Poned.,	11. okt.	— Za narodov blagor.	D

Opera

Poned.,	4. okt.	— Zaprto.	
Torek,	5. okt.	— Rigoletto.	E
Sreda,	6. okt.	— Lepa Vida.	C
Četrtek,	7. okt.	— Faust.	B
Petek,	8. okt.	— Glumači, Kraljica lutk.	D
Sobota,	9. okt.	— Od bajke do bajke.	A
Nedelja,	10. okt.	— Trubadur.	Izven.
Poned.,	11. okt.	— Zaprto.	

V dramskem gledališču se pripravlja Shakespeareov Sen kresne noči v Župančičevem prevodu in Beaumarchais-jeva veseloigra „Figaro se ženi“. — V operi Smetanov Dalibor.

ANFISA

Drama v štirih dejanjih. Spisal Leonid Andrejev. Prevel
Ivan Vovk

Režiser: g. O. ŠEST.

Fedor Ivanovič Kostomarov, odvetnik	g. Terčič.
Aleksandra Pavlovna, njegova žena	ga Pregarčeva.
Anfisa } sestri Aleksandre Pavlovne {	ga Šaričeva.
Ninica }	gna Gorupova.
Pavel Pavlovič Anosov } starši Aleksandre {	g. Ločnik.
Aleksandra Ivanovna } Pavlovne {	ga Rogozova.
Anosova	ga Nikolajeva.
Babica	g. Škerl.
Ivan Petrovič Tatarinov	g. Kralj.
Andrej Ivanovič Rosental	g. Rakuša.
Gimnazijalec Peter	g. Strniša.
Pomerancev, Petrov tovariš	

Ali bi bil Andrejev napisal to dramo, če bi bil Fedor samo navaden moralni slabič in vživač, kakoršnih je vse polno na zapadu, v življenju in v literaturi? Ne verjamem. V Fedji je rahla, razbolela duša, fantastična, s potezo nakvišku. Fedja je eden tistih večnih iskačev, ki jih toliko srečujemo v ruski knjigi. Z grozo v srcu hodi za skrivnostjo, za „obrazom“, ki bi ga rad zagledal v telesnosti, v ženski; ta obraz Fedja bolj čuti in sluti nego jasno vidi v svoji notranjosti. Anfisa, kača s strupom na prstu, spozna, da tudi ona ni tisti njegov obraz, da ga išče Fedjino oko že v Ninočki; to spoznanje zlomi kači hrbtnico, a preden pogine sama, piči Fedjo do smrti . . . Ne, Fedja ni samo slabič; zakaj slabiči ne izzivajo usode; on pa jo izziva, izziva jo v Anfisi, izziva jo v zagonetni starki, in jo tako sam potegne nase. Zato je tudi dramatičen.

Hasanaginica

Drama v treh dejanjih. Spisal Milan Ogrizović, poslovenil Anton Funtek.

Režiser: ZVONIMIR ROGOZ.

Aga Hasanaga			g. Danilo.
Hasanaginica			ga Danilova.
Sultanija } njiju deca {			ga Šaričeva.
Fata			Vida.
Meho			Ruta.
Ahmed			Mala Ljubičeva.
Beg Pintorović, brat Hasanaginičin			g. Gaberščik.
Zarifhanuma, njena mati			gna Wintrova.
Umihanuma, mati Hasanagova			ga Juvanova.
Imoski kadija			g. Gregorin.
Teta Hata } rodbina Kadijeva {			gna Erjavčeva.
Teta Aiša			gna Maškova.
Ibrahim			g. Plut.
Husef			g. Strniša.
Robinjica Vlahinja			ga Rogozova.
Latifa, služkinja pri Zarifhanumi			gna Lehmannova.
Husejin, stavec, sluga Hasanagov			g. Terčič.
Starejšina svatov			g. Ločnik.

Mali begovič v zibelki. Služkinje. Sluge. Vojniki (askeri).
Kmetje. Sužnje. Sužnji. Igralke. Igralci. Muslimi. Muslimke.
Družice. Svatje. Deca itd.

Prvo dejanje se godi na Hasanagovi kuli, drugo v hiši begovice Zarifhanume.

Čas: Hrvatska narodna pesem.

Za narodov blagor

Komedija v štirih dejanjih. Spisal Ivan Cankar.

Režiser: O. ŠEST.

Aleksij pl. Gornik	g. Gaberščik.
Dr. Anton Grozd, deželni poslanec, občinski svetnik i. t. d.	g. Ločnik.
Katarina, njegova žena	ga Juvanova.
Matilda, njegova nečakinja	gna Gradišarjeva.
Dr. Pavel Gruden, državni poslanec, občinski svetnik	g. Terčič.
Helena, njegova žena	ga Pregarčeva.
Jožef Mrmolja, občinski svetnik	g. Škerl.
Klander, občinski svetnik	g. Plut.
Mrmovljevka	gna V. Danilova.
Julijan Ščuka, žurnalist	g. Gregorin.
Siratka, literat	g. Rakuška.
Fran Kadivec, jurist, sorodnik Grozdov	g. Peček.
Profesor Kremžar	g. Pregarc.
Stebelce, poet	g. Strniša.
Slabo oblečen mlad človek	g. Šubelj.
Hišna pri Grudnovih	gna Lehmannova.
Prvi občinski svetnik	g. Potokar.
Drugi občinski svetnik	g. Kovič.
Peter, Gornikov sluga	g. Koleša.

Čas: polpreteklost.

„Kaj tako rezkega in resničnega nisem napisal še nikoli . . . Zdaj sem že popolnoma ostavil stezo tiste umetnosti, ki ima samo nalogo zabavati filistre, da ne zaspe v svoji masti.“ —

Cankar v pismu iz leta 1900 o komediji **Za narodov blagor**.

Pygmalion

Komedija v petih dejanjih. Spisal Bernard Shaw.

Režiser M MURATOV.

Henrik Higgins, profesor	g. Putjata.
Mrs. Higgins, njegova mati	ga Manjecka.
Polkovnik Pickering	g. Nikolajev.
Mrs Pearce, gospodinja	ga Volkova.
Eliza Doolittle, cvetličarka	ga Marševa.
Doolittle, pometač, njen oče	g. Muratov.
Mrs. Eynsford-Hill	ga Nikolajeva.
Klara } njena otroka {	ga Čengerijeva.
Fredi } njena otroka {	g Čengeri.
Sprehajalec	g. Kuratov.
Sarkastičen gledalec	g. Manjecki.
Sluga pri Mrs. Higgins	g Volkov.

Godi se v Londonu.

I. Ob nenadni plohi se je zateklo več ljudi pod neki pristrešek vedrit. Mrs. Eynsford-Hill in Klara pošljeta Fredija po voz. Znameniti fonetik profesor Higgins posluša govorico svoje okolice in si dela beležke. Ljudje sumijo, da je detektiv, zlasti, ko pogodi vsakemu njegov rojstni kraj. Dež preneha, ljudje se razidejo, samo Higgins, cvetličarka Eliza in še neki gospod ostanejo. Tuji gospod se zanima za Higginsov poklic. Higgins prav dobro živi, ker uči bogate parvenije pravilne angleščine. „Poglejte, to-le neizbrazeno deklet s surovim govorom, zabeljenim z najpristnejšimi pouličnimi izrazi, bi v treh mesecih lahko izdajal za vojvodinjo.“ Nato se predstavita drug drugemu. Tuji gospod je polkovnik Pickering, raziskovalec indijskih narečij, ki je prišel nalašč radi Higginsa iz Indije v London. Odideta skupaj, še prej pa je vrgel Higgins vsiljivi cvetličarki perišče denarja. — Fredi je našel avtomobil, a je prišel prepozno. Z avtom se odpelje Eliza.

II. Profesor Higgins razkazuje Pickeringu svoj laboratorij. Kar se oglasi Eliza z željo, naj jo sprejme za učenko in jo izolira v govoru, da bi lahko postala boljša cvetličarka v prodajalnici. Higgins stavi s Pickeringom, da bo Elizo v šestih mesecih toliko ugladil, da jo na vrtni veselici pri poslaniku lahko predstavi za vojvodinjo.

Ukaže osupli gospodinja Mrs. Pearce, naj Elizo očedi, nje obleko sežge in jo spodobno obleče. Mrs. Pearce, ima pomisleke, tudi polkovnik: kako naj se izroči dekle za pol leta komu čisto v roke. A Higgins goni svojo in prodre. — Elizin oče, zanemarjen pometač, pride po svojo hčer. V razgovoru razvija zelo originalne nazore. Za pet funtov šterlingov prepusti svojo hčer Higginsu. Liza se vrne, preoblečena v japonski kimono, ker naročene obleke še ni, umita in očejena, da jo oče komaj prepozna. Dogovore se, da bo oče včasih po hčeri pogledal.

III. Higginsova mati ima sprejemni dan in pričakuje posetov. Kar prihrumi Higgins, ki se ga mati zavoljo njegovega brezobzirnega vedenja pred družbo ženira, ter pove, da bo vvedel danes v njen salon Elizo, ki jo je doslej naučil dostojne govorice in ji dal tudi za vedenje potrebna navodila. Govorila bo samo o vremenu in zdravju. Mrs. Eynsford-Hill s svojo hčerjo pride. Higgins se pri predstavljanju vede dokaj žaljivo. Polkovnik Pickering pride, da bi gledal to prvo Elizino preizkušnjo; za njim Fredi, Higgins pove družbi par nespodobnih resnic v obraz, nato vstopi Eliza, ki naredi zelo distingviran vtis. O vremenu govori v izborno strokovnjaških izrazih, ko pa preidejo na zdravje, ji uide več pouličnih besed, ki jih dame na prvi sluh ne razumejo. Higgins jih razloži in jih prepričuje, da je to najnovejša moda v občevalnem tonu. Gospe Eynsfordovi ta ton ne gre čisto v glavo. Klara pa se ga z navdušenjem poprime.

IV. Po nadaljnjih treh mesecih se je Eliza tako izobrazila, da jo Higgins na neki vrtni veselici lahko predstavi za vojvodinjo. Pickering mora priznati, da je stavo izgubil. Ali z Elizo je sedaj stvar kočljiva. Kako naj živi poslej? Kaj naj bo iz nje? „Sedaj, ko ste naredili damo iz mene, ne morem več ničesar prodajati...“ Higgins noče razumeti, da ga ona ljubi, on sam zakriva z robotostjo svoje nagnenje do nje. Eliza mu pred razstankom vrne tudi prstan, ki ji ga je on podaril; Higgins ga vrže v kamin in odide. Ona se nasmezne in išče kleče prstana.

V. Pri gospe Higginsovi, Higgins ne more več brez Elize živeti, šel je na policijo, da bi ji prišel na sled. Oglasi se Doolittl, ki je postal „gentleman“. Očita Higginsu, da ga je on iztrgal njegovemu poklicu, ker ga je priporočil nekemu bogatemu Amerikancu kot najoriginalnejšega angleškega moralista; ta Amerikanec je volil v oporoki Doolittlu letnih tritisoč funtov s pogojem, da bo po šestkrat na leto predaval v ligi za reformo morale. Sedaj se mora tudi z Elizino mačeho oženiti (pri tem povabi vse na svatbo) in hoče skrbeti za Elizo. Higgins poskoči: Ne, Elizo ste prepustili za pet funtov meni! V tem prepiru za deklo odkrije Higginsova mati, da je Eliza pri nji. Ko Eliza pride, spozna Higgins, da je ustvaril iz nje žensko, ki ne more več v prejšnje razmere, in da ta svoj stvor ljubi... kakor pravljичni Pygmalion, ki se je zaljubil v svoj kip.

RIGOLETTO

Opera v treh dejanjih. Besedilo po Viktoru Hugoja drami „Le roi s'amuse“, napisal F. M. Piave, preložil A. Funtek. Vglasbil Giuseppe Verdi.

Dirigent: A. BALATKA

Režiser: F. BUČAR.

Vojvoda mantovski (tenor)	g. Drvota.
Rigoletto, njegov dvorni šaljivec (bariton)	g. Levar.
Gilda, hči Rigolettova (sopran)	gna Levičkova.
Sparafucile, bandit (bas)	g. Pisarevič.
Maddalena, njegova sestra (alt)	gna Šterkova.
Monterone (bas)	g. Zupan.
Borsa (tenor)	g. Mohorič.
Marullo } dvorniki (bariton)	g. Zorman.
Ceprano } (bas)	g. Trbuhovič.
Grofica Ceprano (sopran)	gna Šusterjeva.
Paž (sopran)	gna Ponikvarjeva.
Stražnik (bariton)	g. Vovko.

Dvorne dame in kavalirji. Godi se v Mantovi in okolici v XVI. stoletju.

I. Slavnost pri vojvodi. Vojvoda pripoveduje svojemu dvorniku Borsi o neki deklici, ki jo je videl v cerkvi. Všeč pa mu je tudi grofica Ceprano. Stari Monterone, čigar hčer je bil vojvoda zapeljal, ga kliče brezuspešno na odgovor, Rigoletto, dvorni šaljivec, zasmehuje Monterona, ta pa prekolne vojvodo in Rigoletta. Monterona odvedejo v ječo. — Premena. Ulica. Rigolettov dom. Gilda presrečno pozdravi prihajajočega očeta Rigoletta. Ko čuje Rigoletto korake, hiti gledat, kdo prihaja, med tem pa smukne skozi vrata vojvoda, preoblečen v študenta, podkupi varuhinjo Giovanni in se skrije. Ko Rigoletto odide, se vojvoda približa Gildi, ki ga ljubi, odkar ga je videla v cerkvi. Prišežeta si zvesto ljubezen, vojvoda odide. Na ulici so vojvodovi kavalirji, ki naj Gildo ugrabijo. Prihajajoči Rigoletto vpraša, kaj nameravajo. Rečejo mu, da imajo nalog, ugrabiti grofico Ceprano, nasproti bivajočo. — Rigoletto naj se, kakor oni, maskira in naj jim pomaga. Ko lažnjivi kavalirji odvedejo Gildo, spozna Rigoletto, kako kruto so ga prevarili.

II. Dvorana. Kavalirji pripovedujejo vojvodi, da je Gilda že tu v sosednji sobi. Vojvoda hiti k njej.

Rigoletto se dela veselega. Ko hoče k hčeri, mu kavalirji branijo. Gilda je čula očetov glas in prihiti k njemu. Kavalirji odidejo. Gilda prizna, da ljubi svojega zapeljivca, Rigoletto misli le še na osveto, zaman prosi Gilda milosti.

III. Ulica. Krčma Sparafucilova. Rigoletto je najel bandita Sparafucila, naj umori nocoj vojvodo, ki zahaja v to krčmo zaradi lepe plesalke Maddalene, sestre Sparafucilove. Maddalena ve o name-ranem umoru, hoče pa vojvodo rešiti, ker ji je všeč, zato pred-laga bratu, naj umori kogarsikoli, da ne bo ob zaslužek. Vse to pa čuje Gilda ter sklene, žrtvovati se za vojvodo. Nevihta narašča. Gilda, preoblečena v moško obleko, išče zavetja v krčmi, potrka in komaj vstopi, zabodena umrje. Rigoletto zahteva mrtvega vojvodo, Sparafucile mu prinese zavitega mrliča, — kar se začuje glas vojvodov. Rigoletto pogleda mrliča, vidi svojo hčer in se zgrudi nanjo.

LEPĀ VIDĀ

Opera v štirih dejanjih. Besedilo po Josipu Jurčiču
vglasbil Risto Savin.

Dirigent: I. BREZOVSEK.

Režiser: F. BUČAR.

Anton, kmet in krčmar blizu Sušaka (bariton) g. Levar.

Vida, njegova žena, poprej šivilja na Reki

(sopran) . . . . . gna Zikova.

Neža, gospodinja pri Antonu (alt) . . . . . gna Šterkova.

Grega, njen oče (bas) . . . . . g Pisarevič.

Alberto, mlad Benečan (tenor) . . . . . g. Kovač.

Pietro, njegov prijatelj (bas) . . . . . g. Zathy.

Ninetta, služkinja pri Albertu (sopran) . . . . . ga Truhovičeva.

Giovanni, sluga pri Albertu (bas) . . . . . g. Zorman.

Lola, plesalka (sopran) . . . . . gna Chladkova.

Gost (tenor) . . . . . g. Simončič.

Prva deklica (sopran) . . . . . gna Vrhunčeva.

Druga deklica (sopran) . . . . . gna Šuštarjeva.

Gostje, maske, romarji. — Godí se v začetku devetnajstega stoletja blizu Sušaka, v Benetkah in na Trsatu. — Nove dekoracije po načrtu akad. slikarja Klemenčiča naslikal gospod Skružný. Plese priredil baletni mojster Pohan. — Prva vprizoritev l. 1910. v Ljubljani.

I. Vida uide ponoči z Benečanom Albertom.

II. Biva že leto dni pri Albertu, ki pa ljubi plesalko Lolo. Albertov prijatelj Pietro si zaman skuša pridobiti Vidino ljubezen. Dasi se je uveril o nje zvestobi, jo Alberto vendar pahne od sebe.

III. Vido je prignalo hrepenenje po otroku domov. Mož Anton jo z veseljem pozdravi in hoče z njo srečno živeti; a Vida ga ne more ljubiti.

IV. Na Trsatu, kamor sta prišla poleg Vide in njenega moža tudi Alberto in Pietro, izve Anton za preteklost svoje žene. Ko mu ta vse prizna, plane Anton na Alberta in ga zadavi; on sam se zgrudi mrtev; zadela ga je kap. Vida zblazni.

FAUST

Opera v petih dejanjih. Besedilo po Goetheju spisala J. Barbier in M. Carré, vglasbil Charles Gounod.

Dirigent: F. RUKAVINA.

Režiser: F. BUČAR.

Faust (tenor)	g. Kovač.
Mefisto (bas)	g. Zathej.
Margareta (sopran)	gna Richterjeva.
Valentin, njen brat (bariton)	g. Przibyslawski.
Marta, njena soseda (alt)	gna Ropasova.
Siebel, študent (sopran)	gna Šuštarjeva.
Wagner, (bas)	g. Zorman.

Vojaki, meščani in meščanke. Prikazni v podzemeljskem kraljestvu. — Plese priredil g. baletni mojster Pohan. — Godi se na Nemškem v začetku šestnajstega stoletja. — Prva vzpizoritev l. 1859. v Parizu.

I. Faust obupuje, ker je uvidel, da je v vedi zaman iskal rešitve svetovne uganke. Že si hoče vzeti življenje, kar zapoje velikonočni zvonovi in ga iztrgajo mračnim mislim. Sedaj pokliče hudiča na pomoč. Mefisto mu obljubi novo mladost, če se mu Faust zapiše. Faust privoli po težkem boju še-le, ko mu je Mefisto pričaral Margaretinu podobo pred oči.

II. Ljudstvo pije in raja pred mestom. Valentinu, ki se odpravlja na vojno, obljubita Wagner in Siebel, da bosta čuvala njegovo sestro Margareto. Pivcem se pridruži Mefisto in se spreje Valentinom; a Mefistu ne škodi orožje: vsi spoznajo osupli, da se bijo z vragom samim in se umaknejo. Mefisto pokaže Faustu Margareto, ki prihaja iz cerkve. Faust jo nagovori, ona ga zavrne.

III. Mefisto položi dragocen nakit Margareti na prag. Deklica ga najde, si ga nadene in je vsa očarana. Faust pride, in med obema vzplamti ljubezen.

IV. Valentin se je vrnil domov. Mefisto zapoje zabavljivo podoknico, Valentin plane iz hiše in pade smrtno ranjen v boju zoper Fausta in Mefista. Margareto, ki se vrže plakaje na umirajočega, prekolne. — P r e m e n a. Margareta išče utehe v cerkvi, ali zli duh jo muči, dokler se nezavestna ne zgrudi.

V. Mefisto privede Fausta v svoje čarobno kraljestvo, kjer ga omamijo lepe grešnice. (Balet.) Toda Fausta peče vest, spomni se Margarete, prikazni izginejo, in nenadoma je zopet na zemlji. Mefisto ga vede k Margareti. — P r e m e n a. Margareta je v ječi, ker je umorila svoje dete. Faust jo hoče rešiti, a je ne more pregovoriti, da bi šla z njim. Ko se prikaže še Mefisto, kliče prestrašena deklica v skrajni sili nebesa na pomoč: Bog se je usmili in jo sprejme k sebi. Fausta odvede Mefisto.

Glumači

(Pagliacci)

Opera v dveh dejanjih. Spisal in vglasbil R. Leoncavallo.

Dirigent: I. BREZOVŠEK.

Režiser: F. BUČAR.

Canio, vodja glumačev, v komediji

Pagliaccio (tenor) . . . . . g. Drvota.

Nedda, njegova žena, v komediji

Colombina (sopran) . . . . . gna Thalerjeva.

Tonio, glumač, v komediji Taddeo (bariton) . g. Levar.

Beppo, glumač, v komediji Arlecchino (tenor) g. Mohorič.

Silvio, kmečki fant (bariton) . . . . . g. Romanovski.

Kmetje, kmetice in otroci. — Godi se v Calabriji l. 1865.

Prva vprizoritev l. 1892. v Milanu.

I. Ljudstvo pozdravlja prihajajoče glumače, ki vabijo na večerno predstavo. Canio, vodja družbe, se pripelje s svojo ženo Neddo. Ko hoče ta z voza, priskoči Tonio, da bi ji pomagal, Canio pa mu da zaušnico in odide v krčmo, drugi gredo v cerkev. Nedda ostane sama. Kmalu pride Tonio in ji razodene svojo ljubezen, ona pa ga zasmehuje in ga udari z bičem. Ves razjarjen Tonio odhiti, ostane pa blizu na preži. — Kmečki fant Silvio, Neddin ljubček, pride in jo pregovarja, naj ž njim pobegne, kar ona naposled obljubi. Tonio je šel medtem po Cania, in baš ko se ljubimca poslavljata, ju zasači Canio. Silvio pobegne, Nedda pa Caniju ne izda zapeljivčevega imena. Canio plane z bodalom nanjo, ali Beppo prepreči nesrečo. Canio odide ves potrtn na svoj mali oder.

II. Predstava se začne. Colombina - Nedda, žena Pagliaccia - Canja pričakuje ljubčka Arlecchina - Beppa. Ta se oglasi pod okencem s serenado. Poprej pa še pride Taddeo-Tonio, ki bi si tudi rad pridobil ljubav Colombine. Ali Arlecchino pride, vrže Taddea skozi vrata in uživa Colombine ljubezen, — pa ne dolgo, kajti Taddeo privede Pagliaccia baš v trenutku, ko se nezvesta žena poslavlja od ljubčka. Pagliaccio očita Colomini nezvestobo, ona pa se mu roga, kar ga silno razkači, tako da pozabi, da igra komedijo. Tudi poslušalci zapazijo, da to ni več komedija, temveč resnica. Canio zahteva vedno bolj strastno ime zapeljivčevo, ali zaman, besni Canio plane za bežečo Neddo, jo smrtno rani in ko zagleda na pomoč hitečega Silvia, umori tudi njega.

Kraljica lutk

Balet v enem dejanju (dve sliki) priredila J. Hassreiter in
F. Gaul, uglasbil J. Bayer.

Dirigent: A. BALATKA.

Režiser: V. POHAN.

Kraljica lutk	* * *
Trgovec	g. Pohan.
Pomočnika	{ g. Simončič.
Postrežček	g. Ižanc.
Pismonoša	g. Bekš.
Anglež	g. Drenovec.
Njegova žena	g. Vovko.
Gospa	gna Vrhunčeva.
Njena služkinja	gna Puhkova.
Kmet	gna Šuštarjeva.
Kmetica	g. Zorman.
	ga Lapajnetova.

Solo-plese plešejo gne Svobodova, Špirkova, Chladkova,
Bežkova in Vavpotičeva.

Godi se na Dunaju v sedanosti.

V trgovino z lutkami pride bogat Anglež z rodbino kupovat
lutke. Trgovec mu pokaže razne lutke, ali šele takozvano kraljico
lutk kupi in naroči, naj mu jo pošljejo drugi dan na dom.

Zvečer zapro prodajalnico. Ponoči se trgovcu sanja, da o polnoči
vse lutke ožive in po prodajalnici rajajo. Ko odbije ena po polnoči,
se trgovec zbudi in plesa je konec.

Od bajke do bajke

Pravljičen ples v petih dejanjih in z eno premeno. Spisal Ladislav Novak,
vglasbil Oskar Nedbal.

Dirigent: A. BALATKA.

Režija V. POHAN.

I. Babica pripoveduje bajke.

Babica	gna Jakhlova.	Prestar	g. Simončič.
Nje vnuka	gna Turkova	Lajnar	g. Klepec.
Stražnik	g. Mencin.	Turist	g. Ižanc
Dekletce	gna Fajgelova.	Postrežček	g. Drenovec.
Stara devica	gna Vrhunčeva.	Vajenec	g. Parcer.

II. Kraljevič začaran v povodnjaka.

Kralj	g. Ižanc.	Kraljevič	gna Chladkova.
Kraljična Zlatolaska	gna Svobodova.	Poljski kraljevič, ...	gna Haberlova.
Povodni mož	gna Jezerškova.	Turški kraljevič, ...	g. Simončič.

III. Pogumni krojaček.

Krojač Iglíč	gna Svobodova.	Črni vitez	g. Ižanc.
Vrag	g. Pohan	Njegova žena	gna Vrhunčeva.
Krasotica	gna Špirkova.		

Vražički

IV. Trnoljčica.

Kralj	g. Drenovec.	Klepetulja	gna Lapajnetova.
Kraljica	gna Vrhunčeva	Predica	gna Jakhlova.
Rožica	gna Haberlova.	Prvi kuhar	g. Simončič
Kraljevič iz devete dežele, ...	gna Bežkova.	Staro stoletje	g. Mencin.
Stražnik	g. Ižanc.	Novo stoletje	gna Vavpotičeva.
		Češki dudaš	g. Klepec.

Dvanajst mesecev, lovci.

V. Zveri in razbojniki.

Vodna vila	gna Špirkova.	Profesor	g. Drenovec.
Kresnica	gna Ruta	Spremnik	g. Faigel.

Trije razbojniki, dva speča možička, osel, pes, mačka, petelin.

Solo-plese plešejo dame: Svobodova, Špirkova, Chladkova, Bežkova.

Ples otrok, lovecev, vragov, rož, gozdnih vil, gob in zveri pleše baletni zbor in gojenci baletne šole.

Godi se na otroškem igrišču.

TRUBADUR

(IL TROVATORE)

Opera v štirih dejanjih. Besedilo spisal S. Cammerano,
prevel A. Štritof. Vglasbil G. Verdi.

Dirigent: A. BALATKA.

Režiser: F. BUČAR.

Grof Luna (bariton)	g. Romanovski.
Leonora (sopran)	gna Richterjeva.
Ineza, njena družica (sopran)	gna Vrhunčeva.
Azucena, ciganka (mezzosopran)	gna Thierryjeva.
Manrico, njen rejeneč, trubadur (tenor)	g. Drvota.
Ruiz, njegov prijatelj (tenor)	g. Mohorič.
Ferrando, načelnik grajske straže (bas)	g. Zupan.
Ciganski poglavar (bas)	g. Vovko.
Sel (tenor)	g. Simončič.

Služinčad, spremstvo, vojaki, cigani. — Godi se deloma v
Biskajji, deloma v Aragoniji v 15. stoletju. — Prva vprizoritev
l. 1853 v Rimu.

I. Ferrando pripoveduje straži, da je imel stari grof Luna dva
sina. Mlajšega je bila neka ciganka začarala. Ker so jo zato sežgali.
je ugrabila njena hči Azucena grofovo dete in ga baje iz masčevanja
vrgla v ogenj. Po nalogu rajnega grofa, ki tega nikdar ni mogel
verjeti, išče Ferrando zločinsko ciganko. — Premena. Leonora
razodene Inezi, da ljubi trubadurja. Grof Luna hoče zapeti Leonori
podoknico. Sreča se s svojim tekmečem Manricom ter ga pozove
na dvoboj.

II. Azucena pripoveduje Manricu grozne doživljaje iz svoje
preteklosti in mu odkrije svoje sovraštvo proti Lunovim. Manrico
sklene masčevati se nad protivnikom. V tem pride sel s poročilom,
da namerava Leonora iti v samostan, ker misli, da je Manrico
mrtev. — Premena. Luna hoče preprečiti Leonorin vstop v
samostan. Manrico prihi in odvede Leonoro.

III. V taborišče grofa Lune privedo Azuceno, v kateri spozna
Ferrando zločinsko ciganko. — Premena. Manricu in Leonori
naznani Ruiz, da vedejo Lunovi vojaki Azuceno na grmado. Man-
rico odide, da bi jo rešil.

IV. Manrico je z Azuceno vred pal v roke Luni. Oba sta ob-
sojena na smrt. Pred ječo toži Leonora. Z dvora se čuje mrtvaški
zbor, iz ječe Manricova pesem. Da bi rešil Trubadurja, obljubi Le-
onora Luni, da se mu bo vdala. — Premena. Leonora, ki je bila
vzela strup, pride v ječo po Manrica; on pa jo pahne od sebe,
misleč, da mu je postala nezvesta. Ko Leonora umre, da Luna Man-
rica sežgati. Azucena mu razodeno grozno skrivnost: Bil je tvoj
brat.

Kritika in igralec.

Razmerje, ki vlada danes pri nas med kritiko in gledališkim igralcem, ni normalno. To je razmerje med mačko in psom. Pretirano občutljivost igralčevo kvitira vzvišeni kritik s pretiranim odklanjanjem igralčevih sposobnosti. In kakor naš poprečni igralec ni zmožen ločiti svojega dela od svoje osebe ter je v slučaju odklanjajoče recenzije takoj pripravljen makar s pestmi braniti svojo osebno čast, pravtako bi naša kritika, v kolikor se ne izživlja v brezbarvnem šolarskem pojmovanju gledališke in igralske umetnosti, hotela zrevolucionirati slovenski oder, še preden je postavljen na trdna tla, ter le prečesto po nemoči pozameznika sodi ves mizerni nivó naše gledališke umetnosti in pozablja pri tem, da tudi največja svetovna gledališča štejejo v svojem brezštevilnem ansamblu jedva po dvoje, troje prvovrstnih, genijalnih umetnikov.

Vse to zmotno pojmovanje pa je znak nezdravih razmer, je znak začetništva in diletantstva. Zakaj i kritiku i igralcu nedostaje gledališke kulture in tradicije. Mi šele zbiramo in znašamo gradivo, na katerem bomo sezidali fundament bodoči slovenski gledališki umetnosti. Da se pri tem zbiranju pripeti dokaj opravičljivih pogrškov, ki so samo posledice tipanja, tehtanja in iskanja — tega bi vesten kritik nikoli ne smel prezreti. Pravtako bi ne smel nikoli prezreti, da je pri tem delu opravilo kritikovo ravno tolike važnosti kot opravilo igralčevo, da je smisel in namen obeh baš ta, da se pri tem procesu grajenja medsebojno vzajemno dopolnujeta. Ne da se medsebojno strastno odklanjata ter prezirljivo omalovažujeta drug drugega delo, marveč da ga rešpektirata. Le tako bo tudi občinstvo spoštovalo njuno opravilo. Poročevalec, ki meni, da je opravil svojo dolžnost, ako impresijo večera, ki stane včasih ogromno truda in napora, iztisne v en sam neslan in neduhovit stavek, ki ga objavi v svojem listu, je plehek nadutež in dokazuje svojo impotentnost. Res, naloga kritike ni, da podučuje; zato so šole. Ampak, smisel vsakega dela, ki hoče roditi sadove, je, da gradi. Kdor pa hoče biti zidar in graditi, mora biti sam orjentiran na vse plati: mora poznati preteklost in slutiti v prihodnost; predvsem pa mora umeti pravilno oceniti materijal, s katerim zida. Vestna kritika ne pozna favoriziranja: kar je nezmožnega,

naj odpade! Danes se poklic gledališkega igralca ne more več smatrati za stan, ki se ga kot poslednje rešilne bilke oklene človek, ki se sicer socialno ne more uveljaviti. Gledališče ni več pribežališče netalentiranim in neinteligentnim ljudem. Zakaj vsaka pomanjkljiva inteligenca in nadarjenost gledališkemu oseboju več škodi nego koristi. S tako pomanjkljivo nadarjenostjo se navadno družijo pomanjkanje avtokriticizma, ki je pri slehernem umetniškem opravilu neobhodne važnosti. Pomanjkljiva inteligenca zastruplja s svojo površnostjo, nadutostjo in svojim brezmejnim samoljubjem vso svojo okolico. Saj vidimo dan na dan hoditi po našem odru ljudi, ki ne znajo izgovoriti poštene, brezhibne besede, niti ne napraviti dostojne kretnje, pa žive v neomajni veri, da so veliki umetniki, in gorje kritiku, ki se jih dotakne. Sede in ti napiše fulminanten članek v odgovor, kakor da je poklic igralca, sedeti in pisati članke. Zato je dolžnost poštene kritike izdolbsti takim umetniško manjvrednim ljudem tla pod nogami, jih spomniti na njih pravo bistvo, jim vzeti vero vase ter jih postaviti na mesto, ki jim naravno gre.

Slika je groteskna, ker je plod ozkih perspektiv, skozi katere gledamo na vse strani, in pa — ker smo šele od včeraj. Pod temi ozkimi perspektivami se je tudi rodilo tisto za nas tako usodno in kočljivo prašanje, s katerim smo si vedno belili lase: kakšna boji naša kritika? Stroga ali mila? Tega prašanja, menim, ni! Vsaka kritika je mila tam, kjer sluti nadarjenost, ljubezen in umevanje, kjer pa najde borniranost, vasezaljubljenost in neumevanje, ne more nobena kritika biti dovolj stroga.

Eno pa vidim prozorno: pri nas niti kritik niti igralec ne jemlje svojega dela s tisto resnostjo, ki temu opravilu pristoji. In ako sama ne cenita svojega dela, kako naj ga ceni občinstvo? Poročevalec pride po predstavi domov in sede in napiše o tem, kar je videl. Ter prične klasificirati: ta je bil dober, oni je bil manj dober, tretji je bil prav dober . . . ali pa trga, trga, da kar cunje lete. In, bogme, naposled ima v obeh slučajih prav. Vsaj najčešče. Zakaj tisto, kar navadno vidi na odru, ni tisto, kar bi moral videti, marveč samo večalimanj zabavna variacija tega, kar je videl sinoči, predsinočnjim . . . Videl je svoje znanke in znance z ulice. Ni videl dela, marveč ljudi, ne umetnine, ki učinkuje s svojo harmonično celoto, a nikoli s posamezniki, ki morajo biti samo enakovredni člani v verigi.

Pa kaj se to pravi? Temu se pravi slepomišenje! To ni umetnost, to je varanje samega sebe, pesek v oči! Ali bomo na ta način kdaj prišli do svoje gledališke umetnosti?

Dopolnjevati drug drugega in ustvarjati — to je vez, ki spaja gledališke igralce s kritiko.

In kakor je skrivnostno bistvo gledališkega igralca to, da povsem izloči svojega vsakdanjega človeka, eliminira svojo socialno eksistenco ter se prelije v novo posodo in ume govoriti s svojim molkom, vriskati s svojo kretnjo, umirati s svojim pogledom ter z vsemi usodami živeti svoje novo življenje, ki je v tistem hipu večje važnosti nego njegova zasebna eksistenca, prav tako je moderni kritik po vsem svojem bistvu in opraviilu sličen poetu. Ekspresionist je, ki doživlja s svojo najneposrednejšo soudeležnostjo tisto življenje na odru, ki ga je doživljal poet, preden ga je postavil na oder. Zategatelj objektivne kritike ni.

F. A.

Gledališka kronika.

Jubilejske svečanosti Narodnega kazališta v Zagrebu. Dne 2. oktobra je poteklo petdeset let, odkar živi stalno hrvatska narodna opera, a dne 14. istega meseca bo petindvajseta obletnica gledališkega dela v sedanjem posloju.

Dasí so se tudi pred letom 1870., ko je Ivan Zajc ustvaril stalno operno stroko, sporadično vprizarjala dela domačih skladateljev — tako „Ljubav i zloba“ Lisinskega — vendar se lahko smatra še-le 2. oktober 1870. leta za dan, ko se je postavil temelj današnjih hrvatski narodni operi. Od leta 1840. je to najsvetlejši trenotek, do katerega je privrelo čenergično delo številnih ilirskih preporediteljev, prežetih z idejo jugoslovanskega edinstva. Njim v spomin se vprizori ta dan najpopularnejša opera starejše dobe, Zajčev „Nikola Šubić Zrinjski“.

Dne 14. oktobra se vprizori drama Mirka Korolije „Zidanje Skadra“, kjer se simbolično opeva gradba naše nove države, za katero se skupno trudijo trije bratje, trije Mrnjavčevići: Srb, Hrvat in Slovenec.

Proslava se zaključi z novo domačo opero skladatelja Lhotke „Dolazak Hrvata“, ki se bo prvič pela dne 29. oktobra, za dan našega ujedinjenja. Ves mesec bo posvečen samo domači in slovanski dramí in operi.

Maska. Izšla je prva številka gledališke revije, ki jo izdaja ljubljanski pododbor udruženja gledaliških igralcev SHS in ureja Rado Pregarc. Članki: Milan Skrbinšek. Moderna režija: Anton Verovšek, Pavel Golia, Ignacij Borštnik. A Balatka, Lepa Vida. Fran Albrecht. Slovenska drama v sezoni 1919/20. Zorko Prelovec. Ljubljanska opera v minuli sezoni. Josip Vidmar. Gostovanje igralške družbe Muratova. — Revija se priporoča z resnim stremljenjem in svobodno kritiko. Naročnina: celoletno 140 K; posamezna številka v upravi 8 K, v knjigotrštvu 9 K.

Cankar med Poljaki. Mestno gledališče v Krakovu je sprejelo v svoj repertoar Kralja na Betajnovi in Pohujšanje v dolini šentflorijanski.

Ponatisk dovoljen
le z označbo vira.

Gledališki list izhaja vsak ponedeljek in prinaša poročila o repertoarju Narodnega gledališča v Ljubljani, vesti o gledališki umetnosti pri nas in drugod, kratke članke o važnejših dramskih in opernih delih in njih avtorjih. Sodelujejo: Fran Albrecht, Anton Funtek, Pavel Golia, Fran Govekar, Matej Hubad, Friderik Juvančič, Pavel Kozina, Alojzij Kraigher, Ivan Lah, Anton Lajovic, Ivan Prijatelj, Ivan Vavpotič, Josip Vidmar, Oton Župančič in dr.

TISKA UČITELJSKA TISKARNA V LJUBLJANI.